

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Illvstrivm Virorum Epistolae, Hebraicae, Graecae et
Latinae, Ad Ioannem Reuchlin Phorcensem virum nostra
aetate doctissimum diuersis temporibus missae**

Reuchlin, Johannes

Hagenoae, 1519

Chunradus Peutingerus Augustanus, Cunrado Mutiano iurisconsulto

[urn:nbn:de:bsz:31-270838](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-270838)

NISI angusto temporis spacio septus essem, ostēderem tibi facundissime Iurisperite, pluribus uerbis plenam pietatem erga te uoluntatem. Velim igitur, ut paucis agam, tibi persuadeas me tui esse amantissimum, propter ingenii tui dotes, & generosam ac multiplicem doctrinam. Quod superest certemus inter nos officiis mutuae charitatis, atq; hac praefatione contentus, puto me non infirmum ad amicitiam gradum fecisse, si studiorum similitudines conciliant (ut certo conciliant) aios. Salutari hac hora numen meum principem doctissimorum Fridericum Delectorem Caesaris Augusti, & quod ad te daturus erat literas, non potui non aliquid attexere, quamuis triste quod uel festo die exultantes confunderet. Aiunt & quidem publice, Ioannem Reuchlin uirum summo ingenio, singulari doctrina, philosophum praclarum, Iuris & eloquentiae consultum, de bonis literis optime meritum, postulatum esse diuinae laesae Maestatis. Vah, tanti est uilis transfuga Iudaici sanguinis, ut Theologorum examen indocto, fallaci insidioso faueat. Proh Deus immortalis leuissimus *Leuissimus* tantas turbas? tantas ne tragœdias? Non feram, quantum in me est, non feram, tam etsi probe noui quod sit mihi curta supellex, tantum Germaniae lumē indicta causa extingui. Quasi uero Ioannes non habeat sententiae suae subscriptores bis mille. Illud à te peto, ut patrocineris pro uirili tua uiro eruditissimo, qui priscam Theologiam & Platonicos renouare pergit. Non ideo Antichristi praeco, non in Christum impius. Licuit in Iure civili Flauio scribae cornicum oculos configere, liceat etiam Ioanni nostro hanc Agyrin tangere, salua salute & facultatibus. Finem dolor facit, & iam Degenhardus festinat. Vale. Gothae raptim. XVI. Sextil. Anno M. D. XIII.

Chunradus Peutingerus Augustanus, Cunrado Mutiano Iurisperite.

EPISTOLA tua ad XVI. Kal. Sextil. data, multa me iucunditate affecit, cum quod elegans & erudita, tum etiam tuum erga me amorem, simulq; dolorem communis amici nostri Ioannis Reuchlin Capnionis conceptum à te insinuans. Ego ut tibi amore mutuo respondeam, quid dicam non satis habeo, amas me non meis meritis, quia tibi nulla impendi, non etiam eruditione

mea, quæ tenuis admodum, quid tandem? Singularis illa tua est benevolentia & humanitas, quibus me complecteris. Agnosco pietatem tuam erga me charitatem, studium atq; fidem. Ago non solum tibi gratias, sed & referre curabo cum primû licuerit, & ut cito liceat opto, meq; tui obseruandissimum diiudicato. Perscripsit ad me illustrissimus Princeps tuus, immo meus, Maiestas bene agentium, & præcipue eruditorû & numen. Si dudum Germania nostra hos & similes congerinasset flores, consultum fuisset bene & maioribus nostris & etiam posteris. Ex Germanorû enim gestis, facile perspiceremus multa, q̄ decori eorû & exornamento accederet. Hæc torpore alias & desidia & incuria oblitterata iacet. Capnionem nostrum læsæ Maiestatis diuinæ postulatam nondum intellexi. Cõsultatione suâ super Hebræorû libris, an cõburêdi sint nec ne, ut nosti, defendit. In eû inuectus est Arnoldus Tûger, theologus profundissimus, & Laurentianæ Bursæ regens primarius, ita eû se appellat, arrogantis tituli, uel ut potius dicâ petulantis, p̄ter Theologorû officium, quorû uirtus, humilitatis noie à Christianis p̄dicari deberet. Et ut Pythagoricorû Academicorûq; p̄ceptione cõtinetur nunquam uel raro docere, doceri semper uelle, iudiciû odisse, silentiumq; amare. Obmitto q̄ Theologus non laceffitus, accusatoris partes & iudicis assumpsit. Si contra Capnionem agendum in iure, & apud suum iudicem concertasset. Refert Vlpianus prætorem edixisse, ne quid infamandi causa fiat, si quis aduersus ea fecerit, prout quæq; res erit animaduertâ. Generaliter autem uent, ne quid ad infamiam alicuius fiat. Pulchrum erat & iudicio meo necessarium, Capnionem (si modo deliquisset) Arnoldus & complices sui populariter iudici debito denûciauissent, occasio data non fuisset ut denuo Capnion, honori suo cõsuleret, sed qua animi synceritate uel etiam boni Theologi officio contra Capnionem pro Iudæo christiano nouo inceptû actûq; sit, qui legerit scripta formis excusa atq; emissa, facile cognoscet. Capniõ Arnoldo denuo respõdit laceffitus nõ solû, sed & coact⁹. Cæsar ante nup̄ q̄ Augustâ uenisset, Capniõis excusatione phumaniter, ut solet, audit. Et literas, quas inhibitorias appellant, decreuit. Et, si mihi reſte relatum est, iniuria ut omni sublata, iure manus conferent.

EPIS. ILLVST. VIRORVM AD

Hæc uero an emissæ fuerint, nondum compertum habui. Si quid aliter constitutum uel decretum in eum fuisset, hæcenus credo intellexissem. Amo, ueneror & obseruo uirū, summa uita & morū integritate, maxima quoq; eruditione præditum, cui pro facultate mea non deero. Dedi nuper Beato Rhenano & amico & perdocto Paulum Cortesium Romæ formis excusum, ut denuo impingeretur. Scripsit is in Sèntentias christianas accuratissime stylo politiori & latiali. A Gallis uero quæ Laurentius Valla in Testamentum nouum annotauit, quæ ue etiam Jacobus Faber Stapulensis in diui Pauli epistolâs cõmentatus impressa circūferri solent. Perfecto iudicio meo nõ uulgaria, sed multæ doctinæ & remotioris. Hæc scribo q; Capnionem ipsum philosophum, præclarum Iuris & eloquentiæ consultum commendas. Adde etiam si uelis Theologum eloquentem. Opus suum Verbi Mirifici, & cætera præca christiana eruditionis monumenta Hebraica atq; græca pulcherrimo uerborum nitore & sententiarum grauitate non præcio uel aliquo auariciæ studio, sed pietate qua christiana religio studet motus contexit, atq; interpretatus est. Utinam Philosophi, Theologi, & omnes alii qui liberalia studia se profiteri dicunt uocabulis sordidis plebei sermonis ferè & sophisticis argumentationibus non necessariis, reiectis atq; confossis, senticosis captionibus & cõfragosis abstergerent, bonis & synceris mentibus agerent, & castiganda si qua essent, pie, fide debita & summo iure castigarent, fugerent atq; disperuerent bonarum literarum insciam noctuinam, bene & melius gererentur omnia. Sed sunt homines pleriq; in humanas & politiores literas, ita male animati, ut philosophiã humani atq; diuini iuris sapientiam uel alias etiam scientias nec latine dici nec explicare posse non ob linguæ egestatem (licet barbara & non latina in dies fingat uocabula) cum alias latialia ad promptum haberent, si modo ea perspicere & cognoscere uellent, uel etiam possent. Sed humanas dico literas ut harum ignari, doctrinas maiores impedire putant. Isti sunt utiq; furoris & inuidiæ iacula, turbidorumq; affectuum ut scribis fulmina & tonitrua, quibus bonis aliis quando auersis & perterrefactis, soli rerum potiri gliscunt. Vbi illa Hieronymiana, Ambrosiana atq; Aureliana eruditio? Quis ex

istis Hilarium Pictaorum episcopum, Leonem Pontificem Maximum, Cyprianum martyrem, Lactantium Firmianum, Florentem Tertullianum, Aurelium Prudentium, Prosperum Aquitanicum, Ioannem Damascenum, Caelium Sedulium, Iuencum Hispanum, Aratorem subdiaconem, Seruium Sulpitium, Gregorios utrosq; Nazianzenum & Nyssenum, Basilium, Athanasium, Origenem Adamantinum. Vel ut de nostris dicam Mirandulanis comitibus, Iohannes duos Picum & Franciscum eius ex fratre nepotem, Marfilium Ficinum, uel alium quemuis politicioris literaturæ Theologum imitabitur Pauci suspicor. Prisca illa christiana eruditio quasi semper eloquentiam ipsam cum diuina illa sapientia coniunctam habere uoluit. Sed longior apud te sum uirum eruditum, non solum de bonis literis, sed & iuris humani atq; diuini scientia benemeritum, & uitæ dexteritate accumulatum exornatum. Capnioni de tua in eum humanitate rescribam, & cito. Spero huic tibi, & merito, gratificari. Illustrissimo nostro principi duci Fridrico & uere nobili, comuniq; patrono nostro. Degéharde Pffessinger humiliter me & à seruitio commendes. Vale amicorum optime. Ex Augusta Vindelicorū. VIII. Kal. Sextil. Anno M.D.XIII.

Oecolampadius Capnioni S.

ORNATISSIME Reuchlin. Si bene tecum aguntur omnia, nihil est quod me magis audire iuuet. Ego quidem non p̄ oīa laudatis auspiciis Basileā migraui. Nā p̄ter literatorum cōsuetudinem haud omnibus modis cætera uotis respōdent. At præstiterit aliquando ē natalibus erepsisse cunabulis. Bruno Amorbacchius uxorem duxit opulentam. Erasmus ante paucos dies hinc soluit, nunq̄ de te nisi honorifice & amice coram nobis locutus. Beatus beate uiuit. Capito uero non dimidium uitæ, aut alter ego, sed plane ipse ego rebus in omnibus. Magno desyderio tenetur disputationis immo epistolæ Græcorum ad Conciliū Basiliense *πρὸς τὸν καθάρτικοῦ*, & ego non minus. quando quidem meus liber periit, nihil poterit Capnion utriq; gratius facere q̄ uotis nostris adnuere, & uel descriptum uel describendum mittere. Philippus Melanchthon ille noster ubi agat scire uelim;

A iii